ACADEMIC SPECTRUM

2026-yil 1-son

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

ISSN 3093-9089

Buxoro - 2026

ACADEMIC SPECTRUM

Ilmiy-metodik jurnal
Научно методический журнал
Scientific and Methodical Journal

№ 1-Son 2026-yil

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy komunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrdagi №1273056 sonli guvohnoma bilan ro'yxatga olingan

BOSH MUHARRIR:

Axmadov Nazirjon Rahmat o‘g‘li

Psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A’ZOLARI

Кулешов Валерий Владимирович - pedagogika fanlari doktori, professor Rossiya Fanlar akademiyasining akademigi (Ukraina).

Andriyenko Yelena Vasilyevna - pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Fizika, matematika, axborot va texnologiya ta’limi instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Romm Tatyana Aleksandrovna - pedagogika fanlari doktori, professor (Novosibirsk davlat pedagogika universiteti Tarix, gumanitar va ijtimoiy ta’lim instituti, Novosibirsk, Rossiya).

Olimov Shirinboy Sharofovich — pedagogika fanlari doktori, professor (Buxoro davlat universiteti “Pedagogika” kafedrasi mudiri).

Zaripov Lochin Rustamovich - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor (O’zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy ta’limni rivojlantirish ilmiy-tadqiqot markazi, O’quv-uslubiy faoliyatni takomillashtirish boshqarma boshlig‘i).

Safarov Dilmurod Xalimovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor (Navoiy viloyati pedagogik mahorat markazi Akademik faoliyat bo'yicha direktor o'rinbosari)

Nazarov Akmal Mardonovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), professor (Buxoro davlat universiteti Yoshlar masalalari va ma`naviy-ma`rifiy ishlar bo`yicha birinchi prorektor).

Rustamov Shavkat Shuhrat o’g‘li - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasi mudiri).

Ganjiyev Feruz Furqatovich - psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasi professori).

Ismatova Dilafruz Tuymuratovna - psixologiya fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasi dotsenti).

Muxlisov Sodiqjon Saidjonovich - pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Axborot tizimlari va raqamli texnologiyalar kafedrasi dotsenti).

Tilavov Muxtor Hasan o‘g‘li - psixologiya fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD), (Buxoro davlat universiteti “Psixologiya” kafedrasi dotsenti).

Mas’ul kotib:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o‘g‘li – Buxoro davlat universiteti Psixologiya kafedrasi o‘qituvchisi

EDITOR-IN-CHIEF:

Akhmadov Nazirjon Rahmat o'g'li — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor.

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD:

Valeriy Vladimirovich Kuleshov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Academician of the Russian Academy of Sciences (Ukraine).

Elena Vasilyevna Andrienko — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of Physics, Mathematics, Information and Technological Education, Novosibirsk, Russia).

Tatyana Aleksandrovna Romm — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Novosibirsk State Pedagogical University, Institute of History, Humanities and Social Education, Novosibirsk, Russia).

Shirinboy Sharofovich Olimov — Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Bukhara State University, Head of the "Pedagogy" Department).

Lochin Rustamovich Zaripov — Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor (Research Center for the Development of Higher Education under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan, Head of the Department for Improvement of Educational and Methodological Activities).

Dilmurod Xalimovich Safarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Navoi Regional Center for Pedagogical Excellence, Deputy Director for Academic Affairs).

Akmal Mardonovich Nazarov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Professor (Bukhara State University, First Vice-Rector for Youth Affairs and Spiritual-Educational Work).

Shavkat Shuhrat o'g'li Rustamov — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Head of the "Psychology" Department).

Feruz Furqatovich Ganjiyev — Doctor of Psychological Sciences (DSc), Associate Professor (Bukhara State University, Professor of the "Psychology" Department).

Dilafruz Tuymuratovna Ismatova — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, "Psychology" Department).

Sodiqjon Saidjonovich Mukhlisov — Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, "Information Systems and Digital Technologies" Department).

Muxtor Hasan o'g'li Tilavov — Doctor of Philosophy (PhD) in Psychological Sciences, Associate Professor (Bukhara State University, "Psychology" Department).

EXECUTIVE SECRETARY:

Dehqonboyev Shohjahon Oybek o'g'li — Lecturer, Department of Psychology, Bukhara State University.

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

Ахмадов Назирджон Рахмат угли — доктор философии по психологии (PhD), доцент.

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА:

Кулешов Валерий Владимирович — доктор педагогических наук, профессор, академик Российской академии наук (Украина).

Андриенко Елена Васильевна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт физики, математики, информационных и технологических наук, г. Новосибирск, Россия).

Ромм Татьяна Александровна — доктор педагогических наук, профессор (Новосибирский государственный педагогический университет, Институт истории, гуманитарных и социальных наук, г. Новосибирск, Россия).

Олимов Ширинбой Шарофович — доктор педагогических наук, профессор (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Педагогика»).

Зарипов Лочин Рустамович — доктор педагогических наук (DSc), профессор (Научно-исследовательский центр развития высшего образования при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан, начальник управления совершенствования учебно-методической деятельности).

Сафаров Дилмурод Халимович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Навоийский областной центр педагогического мастерства, заместитель директора по академической деятельности).

Назаров Акмал Мардонович — доктор психологических наук (DSc), профессор (Бухарский государственный университет, первый проректор по делам молодежи и духовно-просветительской работе).

Рустамов Шавкат Шухрат угли — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, заведующий кафедрой «Психология»).

Ганжиев Феруз Фуркатович — доктор психологических наук (DSc), доцент (Бухарский государственный университет, профессор кафедры «Психология»).

Исматова Дилафруз Туймуратовна — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

Мухлисов Содикжон Саиджонович — доктор философии (PhD) по педагогическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Информационные системы и цифровые технологии»).

Тилавов Мухтор Хасан угли — доктор философии (PhD) по психологическим наукам, доцент (Бухарский государственный университет, кафедра «Психология»).

ОТВЕТСТВЕННЫЙ СЕКРЕТАРЬ:

Дехконбоев Шохжахон Ойбек угли — преподаватель кафедры «Психология» Бухарского государственного университета.

Ibodulloyev Nurali Sheraliyevich
Buxoro davlat pedagogika instituti o'qituvchisi

INTEGRATIV YONDASHUV ASOSIDA OTMLARIDA TA'LIM SIFATINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI

Annotatsiya. *Ushbu maqolada Integratsiya, ta'limda integrativ yondashuv, Oliy ta'lim tizmida integrativ yondashuvning o'rni va ta'lim sifati hamda samaradorligi, integrativ yondashuvni amalga oshirishda mavjud bo'lgan to'siqlar va uni ham etish yo'llari borasidagi fikrlarga to'xtalinib o'tilgan.*

Kalit so'zlar: *integratsiya, Ta'lim, oliy ta'lim muasassalari, ta'lim samaradorligi, integrativ ta'lim, integrativ ta'limni amalga oshirishdagi to'siqlar*

Abstract

This article is full of ideas about integration, integrative approach in education, role of integrative approach in higher education system and quality and efficiency of education, obstacles in implementation of integrative approach and ways to achieve it. checked.

Key words: *integration, Education, higher education institutions, educational effectiveness, integrative education, obstacles in the implementation of integrative education*

Абстрактный

Эта статья полна идей об интеграции, интегративном подходе в образовании, роли интегративного подхода в системе высшего образования, а также качестве и эффективности образования, препятствиях в реализации интегративного подхода и проверяемых путях его достижения.

Ключевые слова: *интеграция, Образование, вузы, эффективность образования, интегративное образование, барьеры на пути реализации интегративного образования.*

Kirish. Zamonaviy ta'lim jarayonida sifatli ta'limni ta'minlash va universitetlar faoliyatini samarali boshqarish nafaqat milliy ta'lim tizimining rivojlanishi, balki mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotida ham muhim ahamiyatga ega. Oliy ta'lim muassasalari (OTMlar) zamonaviy jamiyatda bilim, innovatsiya va kadrlar tayyorlash markazi sifatida xizmat qiladi. Shu sababli, ularning faoliyatini samarali boshqarish va ta'lim sifatini oshirish masalalari bugungi kunda dolzarb masala hisoblanadi.

Integrativ yondashuv - bu ta'lim jarayonini boshqarishda turli komponentlar va tizimlarni birlashtirgan kompleks yondashuv bo'lib, u o'quv jarayoni, ilmiy-tadqiqot faoliyati, pedagogik kadrlar malakasi, texnologik vositalar va universitet ichidagi hamda tashqi hamkorlikni o'zaro uyg'unlashtirishni nazarda tutadi. Integrativ yondashuvning asosiy maqsadi OTMlarda ta'lim sifatini oshirish va talabalar, o'qituvchilar hamda rahbariyat o'rtasidagi interaktiv muloqot orqali o'quv jarayonini samarali boshqarishdir.

Bugungi kunda global ta'lim bozoridagi raqobat, xalqaro akkreditatsiya standartlari va innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish universitetlar faoliyatini yanada murakkablashtirgan. Shu sababli, integrativ yondashuv orqali ta'lim sifatini boshqarish universitetlar uchun strategik ahamiyat kasb etadi. Bu yondashuv OTMlar faoliyatida bir nechta omillarni birlashtirishni talab qiladi: pedagogik jarayonning samaradorligi, o'quv dasturlarining zamonaviy talablarga mosligi, o'qituvchilarning malaka darajasi, texnologik va axborot tizimlari, talabalar motivatsiyasi va ularning bilimni qabul qilish qobiliyati, shuningdek, tashqi muhit bilan samarali aloqalar.

Integrativ yondashuvning afzalliklaridan biri shundaki, u ta'lim jarayonidagi turli omillarni tizimli tarzda baholash imkonini beradi. Masalan, o'quv dasturlarining mazmuni va tarkibi, o'qituvchi va talabalar o'rtasidagi interaktiv muloqot, ilmiy-tadqiqot faoliyati va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining qo'llanilishi bir-biri bilan uyg'unlashtiriladi. Bu esa ta'lim

sifatini boshqarishda samaradorlikni oshirish, qaror qabul qilish jarayonlarini optimallashtirish va universitetning ijtimoiy hamda iqtisodiy obro'sini mustahkamlash imkonini yaratadi.

Shuningdek, integrativ yondashuv talabalar ehtiyojlarini hisobga olish, ularning kognitiv, psixologik va ijtimoiy jihatlarini birlashtirishga yordam beradi. Bu esa ta'lim jarayonining individualizatsiyalangan va shaxsga yo'naltirilgan shaklini yaratadi. Universitetlarda ta'lim sifatini oshirish faqat o'qituvchilarning malakasiga bog'liq emas, balki tashkilot ichidagi boshqaruv tizimining samaradorligi, resurslarni oqilona taqsimlash va strategik rejalashtirish bilan bevosita bog'liqdir.

Shu bois, integrativ yondashuv asosida ta'lim sifatini boshqarish samaradorligini oshirish nafaqat pedagogik, balki ilmiy, texnologik va iqtisodiy omillarni ham birlashtirgan kompleks jarayon sifatida qaraladi. Ushbu maqolada integrativ yondashuvning asosiy tamoyillari, OTMlarda ta'lim sifatini oshirishda samaradorlik omillari, ularni amaliyotga tatbiq etish strategiyalari va muammolar batafsil tahlil qilinadi.

Oliy ta'lim tizimi uchnchi renessansda jadal rivojlanish yo'lidan borayotgan mamlakatimiz uchun ustuvor sohalardan biri hisoblanadi. Umuman ta'lim mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish, ijtimoiy hayotni tubdan takomillashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Zero, ulug' ma'rifatparvar shoir Abdurauf Fitrat aytganidek- "Hayot yo'lida birinchi masala-maktab masalasidir". Ta'lim tizmini rivojlantirish, jumladan Oliy Ta'lim tizimini, OTMlarda dars samaradorligini yanada oshirishda integrativ yondashuv alohida o'rin tutadi. Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini oshirish masalasi zamonaviy jamiyatning asosiy ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ta'lim sifati nafaqat talabalarning bilim darajasi, balki ularning ijtimoiy va kasbiy rivojlanishiga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli, OTMlarda ta'lim sifatini boshqarishni takomillashtirish masalasi doimiy e'tibor talab qiladi. Integratsiya lot. integratio-tiklash, to'ldirish, butun degan ma'nolarni anglatadi. Integratsiya tushunchasini turlicha tahlil qilish mumkin:

1) Biror bir sistema yoki tizimning ayrim tarkibiy qismlari hamda funksional vaizfalarining o'zaro aloqadorligini hamda shunday holatga olib boruvchi jarayonni ifodalaydigan tushuncha hisoblanadi.

2) Fanlarning yaqinlashishi hamda o'zaro aloqadorlikda rivojlanishi, ushbu holatda integratsiya tor ma'noli termin hisoblanib, differensiatsiya bilan birgalikda kechadi.

Integratsion yondashuvi ta'lim jarayonida turli yo'nalishlar, fanlar va metodologiyalarni birlashtirishga qaratilgan usuldir. Bu yondashuv o'quv jarayonining samaradorligini oshirish, talabalarning ko'nikma va malakalarini kompleks rivojlantirish imkonini beradi. Integration yondashuvi ta'limda interfaol va innovatsion metodlarni qo'llash orqali nafaqat nazariy bilimlarni, balki ularni amaliyotda qo'llashni ham kuchaytiradi. Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatini boshqarish tizimi ko'p hollarda an'anaviy usullar bilan cheklanib qolmoqda. Bu esa ta'lim jarayonida zamonaviy texnologiyalar va usullarni joriy etishni qiyinlashtiradi. O'qituvchilar va talabalarning o'zaro hamkorligi, ta'lim dasturlarining zamonaviy talablarga mosligi va innovatsion texnologiyalarni qo'llash muhim omillar bo'lib, ular ta'lim sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Bugungi kunda Oliy ta'lim tizimini jadal rivojlantirishga keng imkoniyatlar yaratilayotganiga qaramasdan O'zbekistonda OTMlarda integrativ ta'limni amalga oshirishda bir qator to'siqlar mavjud bo'lib, ular quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. Ta'lim dasturlarining an'anaviyligi

- O'quv dasturlari ko'p hollarda an'anaviy usullar va mazmun bilan cheklanib qoladi. Integrativ yondashuvni amalga oshirish uchun o'quv dasturlarini qayta ko'rib chiqish va fanlararo mavzularni kiritish talab etiladi.

- Innovatsion va interaktiv metodlarning o'quv rejalari va dasturlariga to'liq kiritilmagani sababli, integratsiya jarayoni qiyinchiliklarga uchraydi.

2. O'qituvchilarning yetarli malakaga ega emasligi

- Integrativ ta'lim yondashuvini amalga oshirish uchun o'qituvchilardan fanlararo bilim va ko'nikmalar talab etiladi. Ko'pgina pedagoglar ushbu yondashuvlarni to'liq egallamagan.

- O'qituvchilarni muntazam ravishda malaka oshirish kurslaridan o'tkazish va ularni zamonaviy ta'lim metodlari bilan tanishtirish zarur.

3. Moddiy-texnik bazaning yetishmasligi

- OTMlarda zamonaviy ta'lim jarayonlarini qo'llab-quvvatlash uchun kerakli texnologiyalar, jihozlar va resurslar yetarli emas. Bu esa, ayniqsa, virtual laboratoriyalar, onlayn platformalar va raqamli ta'lim vositalarini joriy etishda muammo tug'diradi.

- Ta'lim jarayonida foydalaniladigan raqamli resurslar, ilmiy va o'quv adabiyotlarining yetishmasligi integrativ yondashuvni tatbiq etishda muhim to'siq bo'lib xizmat qiladi.

4. O'zaro hamkorlikning yetarli bo'lmasligi

- OTMlar o'rtasida va turli ta'lim yo'nalishlari orasida o'zaro hamkorlik darajasi past. Bu esa fanlararo o'quv dasturlari va loyihalarini amalga oshirishda qiyinchilik tug'diradi.

- O'qituvchilar va talabalarning birgalikda ishlashi, tadqiqotlar olib borishi va loyihalar ustida ishlashi uchun mos muhit yetarli darajada yaratilmagan.

5. Yangi yondashuvlarga qarshilik

- Ko'pgina o'qituvchilar va ta'lim tizimidagi mutasaddilar yangi yondashuvlarga qarshilik ko'rsatadi yoki ularga ishonchsizlik bilan qaraydi. Integrativ ta'lim yondashuvlarini qabul qilish va ulardan foydalanishni rag'batlantiruvchi chora-tadbirlar ko'rilmagan.

- Ta'lim tizimida mavjud bo'lgan qattiq tartib va reglamentlar integratsion yondashuvlarni tatbiq etishni qiyinlashtiradi.

6. Moliyaviy resurslar yetishmovchiligi

- Integrativ ta'lim jarayonlarini qo'llab-quvvatlash uchun yetarli moliyaviy resurslarning mavjud emasligi muhim to'siqlardan biridir. Xususan, yangi ta'lim texnologiyalarini joriy etish, ilmiy va ta'limiy tadbirlar tashkil etish uchun qo'shimcha mablag' talab etiladi.

- Talabalar va o'qituvchilarning loyihaviy faoliyatini qo'llab-quvvatlash, grantlar ajratish va rag'batlantirish tizimlari ham yetarli darajada rivojlanmagan.

7. Raqamli ta'lim resurslarining kamligi

- Integrativ ta'limni joriy qilish uchun raqamli resurslar, onlayn platformalar, virtual laboratoriyalar va boshqa innovatsion ta'lim vositalarining mavjud emasligi katta to'siq hisoblanadi.

- Raqamli ta'lim vositalaridan foydalanishda texnik bilim va ko'nikmalar yetishmasligi ham integratsion jarayonlarni qiyinlashtiradi.

Ushbu to'siqlarni bartaraf etish uchun ta'lim tizimini isloh qilish, o'qituvchilarni tayyorlash va malakasini oshirish, moddiy-texnik bazani mustahkamlash va innovatsion texnologiyalarni ta'lim jarayoniga joriy etish bo'yicha keng qamrovli chora-tadbirlar amalga oshirilishi zarur.

Ta'lim jarayonini integratsiyalash orqali sifatni oshirishda, eng avvalo, fanlararo aloqalarni mustahkamlash va o'quv jarayonini zamonaviy usullar bilan boyitish zarur. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar va interaktiv usullarni keng joriy etish talab etiladi. Misol uchun, virtual laboratoriyalar, onlayn kurslar va raqamli o'quv materiallari ta'lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli qiladi. Ta'lim sifatini boshqarish samaradorligini oshirish uchun, avvalo, o'qituvchi va talaba o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish, ta'lim jarayoniga innovatsion texnologiyalarni joriy etish hamda ta'lim dasturlarini yangilash kerak. Ta'lim sifatini baholash mezonlarini ham zamonaviy talablarga mos ravishda qayta ko'rib chiqish lozim.

Xulosa qilib aytganda Integratsion yondashuvi asosida ta'lim sifatini boshqarishni takomillashtirish bo'yicha amalga oshirilgan ishlar ta'lim tizimining rivojlanishiga katta hissa qo'shadi. Ushbu maqola integration yondashuvi orqali ta'lim sifatini oshirish omillarini tahlil qiladi va OTMlarda ta'lim sifatini yanada yuksaltirishga qaratilgan amaliy takliflarni ilgari suradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro’yxati.

1. Shamuratov R. Oliy ta’lim tizimi faoliyatini tashkil etish va boshqaruv jarayoni texnologiyalarini takomillashtirish., Namangan davlat universiteti ilmiy xabarnomasi: soni. 1: 8-son,

2. Qambarov J.X., Turdalieva M.M. Oliy ta’lim muassasalarida ta’lim sifatini nazorat qilishni takomillashtirish masalalari. Zamonaviy ta'lim jurnali. 2014 yil. 7-son. -B. 19.

3. Qurbonov SH, Seytxalilov E. Ta’lim sifatini boshqarish. /T.: “Turon-Iqbol”, 2006. 592 b.

4. Sayidahmedov N. Yangi pedagogik texnologiyalar. - Toshkent: Moliya

6. Kalmuratov T.N. Issues of Improving the Management of Family Non-Governmental Preschool Education Organizations. International Journal of Social Science Research and Review, http://ijssrr.com editor@ijssrr.com Volume 4, Issue 4 November, 2021 Pages: 135-139.5 bet.

MUNDARIJA:

Nazarov Akmal Mardonovich	Talabalarda kreativ va innovatsion ilmiy faoliyatning psixologik jihatlari	6
Rustamov Shavkat Shuxratovich	Talabalarni innovatsion kompetenligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslari	10
Ostanov Shuxrat Sharifovich	Art-terapiya metodlari yordamida talaba-yoshlarning kreativ fikrlash va ijodiy salohiyatini rivojlantirishning psixologik asoslari	14
Axmadov Nazirjon Rahmat o'g'li	O'smirlarda konstruktiv xulq-Atvorni shakllanishining ijtimoiy psixologik omillari	19
Dehqonboyev Shohjahon Oybek o'g'li	Sud psixologik ekspertizasida shaxsning emotsional holatini baholash	24
Axtamova Ferangiz G'ayratovna	O'smirlik davridagi destruktiv xulq-atvorni psixoprofilaktika qilish va kreativlikni faollashtirishga yo'naltirilgan psixologik yondashuvlar	30
Ashrapov Nodirbek Namoz o'g'li	O'smirlarda kognitiv rivojlanishning ijtimoiy-psixologik determinantlari va ularning shaxsiy rivojlanishdagi o'rni	35
Hamroyev Jasur	Talabalari o'rtasida sun'iy intellekt vositalari yordamida kreativ fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirish	40
Axmedova Zarina Rahmat qizi	Loyihaviy yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning fasilitatorlik faoliyatiga tayyorlash mexanizmini takomillashtirish	44
Khakimov Shukhrat Shodievich	Methods of studying the military servant and the military team	49
N.Z.Jumayev	Raqamli davrda ijtimoiy media va sun'iy intellektning yoshlar ruhiy salomatligiga ta'siri	56
Sharopov Suxrob Shodi o`g`li	Talabalarni kognitiv va metakognitiv kompetentsiyalarini rivojlantirishning pedagogik-psixologik mexanizmlari	60
Boboqulova O'g'iloy Komil qizi	Shaxslararo manipulyatsiya va nazorat mexanizmlari: emotsional ekspluatatsiyaning psixologik asoslari	64
Saidova Nodira Nu'monovna	Yoshlar kreativ va tanqidiy fikrlashini rivojlantirishda pedagogik psixologiyaning roli	68
Bobojonova Dilnura Husniddin qizi	Dezadaptatsiyalashgan o'smirlarda adaptatsiya jarayoni rivojlanishining ijtimoiy-psixologik mexanizmlari	73
Абдужабборов Тохиржон Курбанович	Особенности течения и лечения атопического дерматита в зависимости от возраста по данным наблюдений в андижанской области	78

Xolmuradov Musurmon Avlaqulovich Narzullayeva Iroda Jaloliddin qizi	**Tijorat banklarida investitsiyalarni jalb etishda xorij tajribasi**	**82**
Nurmuxammedova Nilufar Alijon qizi Temirova Mashhuraxon Muhammadaminovna	**O‘zbekistonda bozor iqtisodiyotiga o`tish bosqichida xotin-qizlar liderlik faoliyatini rivojlantirishning huquqiy asoslarining mustahkamlanishi**	**89**
Maxmudova Zulfiya Mexmonovna	**Qo‘riqlash xizmati xodimlari kasbiy kompetentligini takomillashtirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari**	**92**
Sanoyeva Mohigul Odil qizi	**Klassik pedagogik merosni modernizatsiya qilishning zamonaviy talablari va ularni ta’lim amaliyotiga joriy etish mexanizmlari**	**103**
Xolmirzayeva Mushtariybegim U. Abdullayev	**Bobi oliy: usmonli davlatining boshqaruv markazi va evolyutsiyasi**	**107**
Dilmurodov Elyorjon Ilg'or o'g'li	**Civil society and globalization: the harmony of national values and modern trends**	**110**
Eshpo'latova Xilola Davron qizi	**Fransuz tilini o'rganish jarayonida audiovizual materiallar yordamida talabalarning og'zaki nutqini rivojlantirish**	**116**
Abdusalimova Zukhraxon Bakhtiyor qizi	**Teaching methodology of the uzbek language for the foreign students**	**119**
Abdullayeva Dildora Muhiddin qizi	**Frazeologik sinonimlarning struktur turlari**	**122**
Panaeva Sarbinaz Uzaqbergenovna	**Insonlar orasida fabbing (phubbing) holatining paydo bo‘lishi va uning ijtimoiy-psixologik oqibatlari**	**125**
Toshturdiyev Nurbek Nurali o‘g‘li	**Jadid ziyolilarining hayot tarzi va ijtimoiy mas’uliyat hissi: ma’rifat va fidoyilik omillari**	**130**
Uzoqova Gulzoda	**Konstitutsiya – erkin va farovon hayot garovi**	**134**
Xilola Xolikova Gulamovna, Siroj Nematov G‘ulom o‘g‘li,	**Maktab muhitining o‘quvchilar emotsional holatiga psixologik ta’siri**	**137**
Sultonmurod Mamasoliyev Olimjon o‘g’li	**Psychological benefits of gamified bilingual learning: a meta-analysis of motivation and well-being**	**141**
Qodriqulova Fotima Ulug’bek qizi	**Azot fiksatsiyasi va innovatsiyalar: yasmiq yetishtirishning yangi bosqichi**	**146**
Kurbanova Shukurjon Yeldashbayevna	**Turkiy adabiyotda shaxs kamoloti: Hofiz Xorazmiy didaktik qarashlari misolida pedagogik model**	**150**
Obidova O.	**Ta’lim psixologiyasi nuqtayi nazaridan zamonaviy pedagogik texnalogiyalarning ta’siri**	**154**
Xasanova Nazokat Shavkatbek qizi	**Inson huquqlarini xalqaro himoya qilish mexanizmlari**	**159**
Abdug’ofurov Muhammadqodir	**Milliy me’morchilik uslublarida zamonaviylik va restavratsiya muammolari**	**163**

Olimova Sarvara Sobitxon qizi	Nogironligi bo‘lgan shaxslarning kutubxonalar orqali ijtimoiy integratsiyasi va madaniy hayotga qo‘shilishi	166
Jamaldinov Sarvar Azimjanovich	Raqamli ta’lim jarayonlarini o‘rgatishning bo‘lajak pedagoglar tarbiyaviy faoliyatini rivojlantirishdagi ahamiyati	171
Olimova Sarvaraxon Sobitxon qizi	Sensorinevral eshitish nuqsoniga ega bolalarda rivojlanish dinamikasi: tibbiy va pedagogik qarashlar	176
Mamatqulov Botir	The interpretation of personal tragedy in the short stories of nazar eshonqul	181
Bobokalonov Rajab Ostonovich	Tibbiy terminlarda lisoniy lakuna hodisasi	188
Murodjonova Dilzoraxon Tolibjon qizi Iskandarov Sherzod Abdug‘aniyevich	“Tolerantlik” tushunchasining mazmun mohiyati	191
Туйбаева Саида Бахтияровна	Психологические механизмы самозащиты студентов	194
Tursunbayeva Durdonaxon Adxamjon qizi	Atrof-muhitni muhofaza qilishning zamonaviy konsepsiyalari: muammo va yechimlar	198
Ismoilova Zulayho Saidali qizi	Umumta’lim maktablarida xulqi og’ishgan o‘quvchilarning shaxs xususiyatlarini kompleks diagnostika qilish	203
Masharipova Saida Rahimovna	Zamonaviy oilalarda emotsional intellektni boshqarishning ijtimoiy- psixologik mexanizmlarini ishlab chiqish	208
Abdujobborova Rayhona Adhamjonqizi	Xotira turlaridan qanday qilib samarali foydalanish kerak.o‘quvchilar uchun praktik tafsiyalar	212
Arslanova Dilnoza Aleksandrovna Mirzayev Ismoiljon Xasanjon o‘g‘li	Nutqiy rivojlanish bilan mantiqiy fikrlash o‘rtasidagi bog‘liqlik: lingvistik kompetensiya.	216
Xasanova Aziza Kumushbek qizi	Davlat tili taraqqiyoti: muammo va yechimlar	219
Xolboyev Izzatillo Axmadillo o'g'li	Talabalarning akademik muaffaqiyatiga ta’sir etuvchi psixologik omillarning tahlili: o'zini- o'zi tartipka solish strategiyalari	223
Кабулов Саулат Толыбаевич	Основные принципы и теория преподавания русскому языку и литературе	226
Saitova Komila G'ulom qizi	Stressga chidamlilikning psixologik determinantlari: ong, iroda va emotsional o‘zini boshqarishning o‘zaro aloqasi	231
Ro‘ziyeva Sitora Odil qizi	Nega ingliz tili dunyo tili hisoblanadi?	234
To'ychiyeva Madinaxon Sherquzi qizi	Mustaqil ta’lim metodlarining o'quv motivatsiyasiga ta’siri	237
Murodjonova Dilzoraxon Tolibjon qizi	Kimyoning kriminalistikadagi o‘rni	240

To‘rayeva Gulnora Nosirovna		
Qudratova Nozima Bahromovna	Tog‘ay Murod asarlarining til xususiyatlari	244
Pak Diana Aleksandrovna Qurbonova Zamira Mamat qizi	Yangi O‘zbekistonda ota-onalar universitetining maktabgacha ta’limdagi tarbiyaviy funksiyalarini kengaytirish mexanizmlari: muammolar va yechimlar	248
Abdullayeva Madinaxon Alisher qizi	Inglizcha varvarizmlarning o‘zbek tilidagi genderga xos qo‘llanish xususiyatlari	251
Ibrohimova Halima Vahobjonovna	Mamlakatimizda yoshlarning internet tarmogidan tog'ri fodalanishini nazorat qilish	254
Soliyev Ilhomjon Sobirovich	Eshitish nuqsoni bo‘lgan bolalarda nutq rivojlanishining logopedik asoslari	258
Akmalova Bahora Akmal qizi	Erta bolalik davrida ijtimoiy-emotsional va psixologik rivojlanish	261
Alimjonova Sabina Fazliddin qizi	Vatan himoyasi - jasorat ifodasi	265
Ganjiyev Feruz Furqatovich	Globallashuv davrida agressiv o‘smirlar jamiyatga moslashishining ijtimoiy-psixologik determinantlari	269
Zuxriddinova Risola Dilshodbek qizi	Tuban suvo’tlarining ekologiyadagi ahamiyati	274
Ibodulloyev Nurali Sheraliyevich	Integrativ yondashuv asosida otmlarida ta’lim sifatini boshqarish samaradorligini oshirish omillari	278
Umirbekova Nasiba Kenesbaevna	Axborot globallashuv jarayonida o‘smirlarning O‘z-o‘zini anglash transformatsiyasi jarayonlarini shakllantirishga ta’sir etuvchi omillar tahlili	282
Yarashov Azizbek Lazizovich	Correlation analysis of factors of social psychological competence of forensic psychologist expert	286
Ondayev Shuhrat Hasanovich	Profilaktika inspektorlarida kasbiy deformatsiyaning oldini olishning psixologik xususiyatlari	294
Narmuradova Rayhon Uktamovna	Jinoyat sodir etishda affekt holatining psixologik va huquqiy bahosi	298
Jumayeva Laylo Elmurodovna	Pedagogik jarayonda nutq texnikasining ta’lim samaradorligiga ta’siri	301

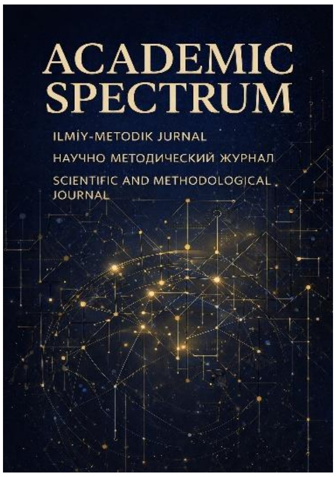

“ACADEMIC SPECTRUM” ILMIY METODIK JURNALI UCHUN MAQOLALARNI RASMIYLASHTIRISH TALABLARI

“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy jurnali mualliflari diqqatiga!

1. “ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy jurnali ilmiy maqolalarni o’zbek, rus va ingliz tillarida chop etadi.

2. E’lon qilinadigan maqolalarga bo’lgan asosiy talablar:

- ishning dolzarbligi va ilmiy yangiligi;
- maqolaning hajmi: adabiyotlar ro’yxati, chizma va jadvallar inobatga olingan holatda 3-8 betgacha;
- maqola nomi, annotatsiya (50-60 ta so’z) va tayanch so’zlar (8-10 ta) ingliz, o’zbek va rus tillarida keltiriladi.

3. Maqola boshida mavzu, muallifning F.I.O. (to’liq yozilishi kerak), mualliflar bir nechta bo’lsa, ularning har biri haqida to’liq ma’lumotlar berilishi shart, tashkilot, shahar, mamlakat, muallifning e-maili ko’rsatiladi. Matnda kirish qismi, tadqiqot obyekti va qo’llanilgan metodlar, olingan natijalar va ularning tahlili, xulosa, adabiyotlar ro’yxati, albatta, keltiriladi. Maqolada keyingi 10-15 yilda e’lon qilingan adabiyotlarga havola qilinishi tavsiya etiladi.

4. Matn uchun: Microsoft Word; Times New Roman, 12 shrift, maqola nomi bosh harflarda, interval 1,0; abzas 1,0 sm, yuqori va pastki tomon 2 sm, chap va o’ng tomon 2 sm.

5. Agar maqolaga rasm, jadval, diagramma, sxema, chizma, turli grafik belgilar kiritilgan bo’lsa, ular aniq va ravshan tasvirlanishi, qisqartmalarning to’liq izohi yozilishi lozim. Formulalar matnga maxsus kompyuter dasturlarida kiritilishi kerak.

6. Iqtibos olingan yoki foydalanilgan adabiyot satr osti izohi tarzida emas, balki maqola oxirida asosiy matndagi ketma-ketligi asosida umumiy ro’yxatda ko’rsatiladi. Matn ichidagi ko’chirmadan so’ng iqtibos olingan asarning ro’yxatdagi tartib raqami va sahifasi kvadrat qavs ichida beriladi. Bu o’rinda kitob, to’plam, monografiyalar uchun mualliflarning ism-familiyalari, manbaning to’liq nomi, nashr ko’rsatkichi (shahar, nashriyot va nashr yili) ko’rsatiladi. Jurnal maqolalari va boshqa davriy nashrlar uchun mualliflarning ism-familiyalari, maqola nomi, jurnal nomi, yili va soni, sahifa nomeri ko’rsatiladi.

7. Maqola matni kamida 70-80 % muallifning shaxsiy izlanishlari natijasiga asoslanishi lozim. Topshirilgan maqolalar “Antiplagiat” tizimi yordamida tekshiriladi.

8. Tahririyatga taqdim qilingan maqolalar tahririyat tomonidan taqrizga beriladi. Maqola taqrizdan qaytgach, agar zarur bo’lsa, barcha savol va e’tirozlar bo’yicha muallifga qayta ishlash uchun taqdim etiladi. Maqola nusxalari qaytarilmaydi.

9. Tahririyat maqolani taqrizga yuboradi, taqriz ijobiy bo’lsa maqola jurnalda chop etish uchun qabul qilinadi. Jurnalda anjuman tezislari va ma’ruzalari chop etilmaydi. E’lon qilingan materiallarning haqqoniyligiga va ko’chirilmaganligiga shaxsan muallif javobgardir.

10. Tahririyat maqolaga ayrim kichik o’zgartirishlarni kiritishi mumkin. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan ko’rib chiqilmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

11. Ijobiy taqriz berilgan maqola tahririyat tomonidan qabul qilingan sanaladi. Jurnal tahririyati maqola matnini qisqartirish va unga tahririy o’zgartirishlar kiritishga haqlidir.

12. Yuqoridagi talablarga javob bermaydigan maqolalar tahririyat tomonidan qabul qilinmaydi va ko’rib chiqilmaydi.

Jurnal O‘zbekiston Respublikasi Buxoro viloyat Axborot va Ommaviy komunikatsiyalar boshqarmasi tomonidan 2025-yil 26-dekabrdagi №1273056 sonli guvohnoma bilan ro‘yxatga olingan.

Tahririyat manzili: 200117, O‘zbekiston Respublikasi,
Buxoro shahri Alpomish ko‘chasi, 9-uy
Elektron manzil: https://fanistiqbollari.uz
Telegram raqami: -998 (91) 245-46-66

“ACADEMIC SPECTRUM” ilmiy-metodik jurnal.
Buxoro, 2026. № 1-Son.